

Complexnummer: 523897

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

boerderijcomplex

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

523898, 523899, 523900

Woonplaats

Andelst

Gemeente

Overbetuwe

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

Tielsestraat 233, 6673 AD te Andelst

Complexomschrijving

Inleiding

Het boerderij-complex (gebouwd in 1891) bestaat uit de volgende beschermde onderdelen

- HERENBOERDERIJ (A)
- Kalkzandstenen SCHUUR (B)
- Smeedijzeren INRIJHEK (C)

Het grote voorhuis dat stedelijke allure bezit is opgetrokken in een eclectische stijl met duidelijke neo-classicistische kenmerken. Op een nagenoeg vierkant grondplan zijn de van een basement met schijnblokken voorziene gevels opgericht met symmetrisch geplaatste vensterassen. De gepleisterde middenas van de voorgevel wordt door een fronton bekroond, terwijl de gevels horizontaal door een gekorniste kordon- en kroonlijst worden ingedeeld en zijn gevat tussen hoeklisenen met casementen. In een L-vorm sluit het achterhuis met schuren aan waarbij de vier naast elkaar voorkomende zadeldaken met schijnsparanten en makelaars voor een indrukwekkend geheel zorgen. Aan de straatzijde zijn de rondboogvormige vensters uitgerust met gepleisterde rondbogen; de rondvensters zijn geheel gepleisterd. De vrij gelegen kalkzandstenen schuur ligt in het verlengde van de laatste van de geschakelde schuren. De gevels worden plastisch geleed door in verblendsteen uitgevoerde banden en vensterbogen. Het pand is met zijn ingang van de weg afgekeerd. Een tegenover de achterzijde van de schuren gelegen moderne kapschuur en de aanbouwen van de schuur

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

vallen evenals de niet-oorspronkelijke erfaanleg en voortuin met grindpad niet onder rijksbescherming. Op het erf wordt nog steeds het boerenbedrijf (akkerbouw) uitgeoefend.

Complexomschrijving

BOERDERIJ, SCHUUR en HEKWERK zijn gelegen aan de zuidzijde van de doorgaande Tielsestraat buiten de bebouwde kom richting Andelst, die als hoofdstraat het dorp Herveld in tweeën deelt. De boerderij vormt een opmerkelijke verschijning door zijn bouwvolume, waaraan zijn belang is af te lezen als herenboerderij en produktiviteit als florerend, toenmalig agrarisch gemengd bedrijf. De toevoeging van een kalkzandstenen schuur met detailleringen, duidt op een noodzakelijke uitbreiding van de bestaande gebouwen. Een fraai vormgegeven hekwerk sluit de toegang naar het voorhuis via een bruggetje over een sloot vanaf de straat, af.

Waardering

HERENBOERDERIJ met SCHUUR en HEKWERK.

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en gaaf bewaard historisch gegroeid complex van herenboerderij met een voorhuis met stedelijke allure in eclectische stijl met overwegend neo-classicistische invloeden. Van de vier geschakelde schuren zijn met name de voorgevels van een evenwichtig ontwerp en door hun vier zadeldaken imponerend als volume. De kalkzandstenen schuur is vanwege het toegepaste materiaal en de voor een schuur opmerkelijke sierbanden, bijzonder. Een fraai vormgegeven inrijhek sluit aan bij het aanzien van het complex.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging aan de Tielsestraat en de ensemblewaarde van de samenstellende onderdelen.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege de oorsprong van de boerderij daterend uit 1891. De verschijningsvorm van met name het voorhuis, voor wat betreft bouwmassa en architectonische stijl, getuigt van een oriëntatie op de stedelijke architectuur van die tijd door de welbemiddelde eigenaar.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 523898

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82884/197

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Andelst	Overbetuwe	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Valburg	H			1690
Valburg	H			1410

Omschrijving**

Omschrijving

De HERENBOERDERIJ (A) is uitgelegd op een samengestelde plattegrond, met als hoofdvormen een door de aaneengesloten schuren gevormde rechthoek en een ten opzichte hiervan verschoven vierkant grondplan van het voorhuis. Dit zal ter bevordering van de duidelijkheid van de beschrijving, als bouwvolume gescheiden worden van de schuren.

Het in baksteen opgetrokken (kruisverband), twee bouwlagen tellende voorhuis met souterrain en zolderverdieping, bezit op de met de schuren aangrenzende gevel na, symmetrisch ingedeelde gevels. De voor- en achterzijde bevatten drie beluikte vensterassen; de rechter zijgevel met serre aan de straatzijde, telt er vier. Alleen in de voorgevel bestaan de vensters uit gekoppelde schuiframen met ten dele aanwezig oorspronkelijk, imitatie glas in lood gevulde bovenlichten. De op de bovenlichten aansluitende segmentboogvormige togen zijn voorzien van gepleisterde sluitstenen. De ramen rusten op gecementeerde lekdorpels waarbij alleen de vensters in de eerste bouwlaag boven een gepleisterde opengewerkte sierlijst met uitzwenkende zijden zijn geplaatst. De kelderramen bestaan uit stolpramen, met uitzondering van die in de voorgevel die evenals de hier voorkomende ramen, gekoppelde draairamen betreffen. Het afgeplatte omlopende schilddak dat is belegd met gesmoorde Tuile du Nordpannen bezit een dakkapel en enkele dakraampjes. De dakschilden zijn op de hoekkepers van loodslabben voorzien en watert via een bakgoot af.

De gepleisterde licht risalerende centrale as van de VOORGEVEL die door een fronton in het dakschild wordt bekroond bevat de inpandige deurpartij. Een hardstenen trap met borstwering leidt naar het betegelde rondboogvormige portiek met paneel-vleugeldeuren. Deze, met een gecanneleerde naald uitgeruste deuren, zijn rijk uitgevoerd met diamantkoppen, consoles en frontonmotieven. Gescheiden door een kalf bevindt zich erboven een, evenals de deurruiten voorzien van een decoratief rooster, getoogd bovenlicht. Even onder de geprofileerde cordonlijst boven de portiek is een stichtingssteen aanwezig: 'GEBOUWD IN 1891 DOOR / D.N. TAP EN J.D. TAP'.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De LINKER ZIJGEVEL van het voorhuis wordt deels in beslag genomen door de aangrenzende schuur met platgedekte eenlaags uitbouw. De gevel bevat rechts per bouwlaag een aan de voorgevel identiek raam. Verder komen er twee rondvensters met ijzeren (kantel)margrietramen voor, gevat in een rollaag. Geheel links bevindt zich een tweeruits getoogd raampje. Voor het overige is de gevel blind uitgevoerd.

De ACHTERGEVEL is als in het inleidende gedeelte op de beschrijving van het voorhuis beschreven. De RECHTER ZIJGEVEL wordt gedomineerd door een in grondplan rechthoekige tot serre verbouwde veranda in het midden van de gevel. De serre op gecementeerde plint bevat drie vensterstroken (door vier ijzeren kolommen met kapiteeltjes ingedeeld) aan de voorzijde en is een vensterstroken diep. Elke vensterstrook bevat een gekoppeld raam met glas in lood bovenlicht waarin twee cirkels in elkaar grijpen. Alleen boven de (schuif)deur zijn deze als twee volledige cirkels uitgevoerd. Boven de met shingles belegde dakschilden van de serre sluit een met zink belegd balkon aan waarvan de ijzeren borstwering ten tijde van de opname ontbrak maar wordt teruggeplaatst en in vorm identiek is als die voorkomt in de serre. Twee schuifdeuren op de verdieping geven toegang tot dit balkon. In het dakschild komt een rijk uitgevoerde dakkapel, waarin een stolpraam, met fronton voor met ter weerszijden een lage geprofileerde borstwering.

De aangrenzende eveneens in baksteen opgetrokken (kruisverband) vier schuren (overwegend gedekt met gesmoorde oud Hollandse pan) wijzen met hun VOORGEVEL naar de straatzijde. Opmerkelijk is het verschil in nokhoogte van de zadeldaken, het doorgetrokken dakschild van de rechter schuur (1928), alsook het verspringen van de vloerniveau's, door schotelankers zichtbaar gemaakt. De indeling van drie van de vier gevels is nagenoeg identiek. Boven een omlopende gecementeerde plint bevinden zich twee rondboogvensters door een gepleisterde boog afgesloten, voorzien van meerruits raam met vorktracering. In de geveltop komt, gepaard, een kleinere variant van dit venster voor. Achter het schijnspar in de kruin van de windveren, die alleen bij de meest rechtse ontbreekt, komen alleen bij de twee linker schuren een rondraampje voor. De linker schuur bezit ter weerszijden van de twee rondramen een rondvenster (met acht roeden vanuit het hart) dat zich alleen aan de linkerzijde van de meest rechtse schuur herhaalt. In de geveltop komt een identiek gepaard, eerder beschreven venster met vorktracering voor. Deze a-symmetrische gevel heeft geheel recht nog een klein rondboogvormig venster.

De LINKER ZIJGEVEL wordt gevormd door een laags platgedekte aanbouw die als tussenlid en gedeeltelijk koetshuis dienst doet. Links komen drie segmentboogvormige vensters met steens strek voor waarin een meerruits stalraampje. De oorspronkelijke schuifdeuren zijn evenals de kleine getoogde en opgeklampte deur rechts uitgevoerd met kraalprofiel delen. In de hoek met het voorhuis bevinden zich een 2x(1+2)-ruits schuifraam (waskeuken) en recht afgesloten deur.

De ACHTERGEVEL van de schuren vertoont, met uitzondering van de schijnsparanten en makelaars, meer onderlinge verschillen dan de voorgevel. De linker schuur (die deels met asbestgolfplaten is gedekt) bevat een getoogde deur met daarnaast een half rond afgesloten mestdeur onder een steense strek. In de geveltop komen twee luiken voor. De schuur links van de twee in het midden gelegen schuren, heeft in de linkerzijde van de uit hergebruikt materiaal opgetrokken gevel rechts naast de teruggeplaatste deeldeuren onder een korbboog, een kleine staldeur. De geveltop is bezet met een roosvenster. De gevel van de schuur rechts hiervan (voormalige mestvaalt) bevat uit helften bestaande deeldeuren onder 1½ steense strek die wordt door gietijzeren (dageraad)stalaampjes worden geflankeerd. Links komt een identieke staldeur voor als in de linker schuur. Onder het halfronde raampje in de top komt een zolderluik voor. De rechtse schuur bezit naar achter geplaatste deeldeuren (kraalschroten) met moderne middeler en aanwezige schampstenen in de dagkanten van de opening. Deze wordt korbboogvormig met een 1½ steense strek beëindigd. Ter weerszijden van de deuren komt een klein vierruits raampje en staldeurtjes voor waarvan de rechter is vervangen door een schuifdeur. Een roosvenster in de top sluit de gevel af. De gevel van de platgedekte aanbouw wordt in beslag genomen door rechtgesloten, dubbele opgeklampte deuren, bestaand

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uit kraalprofiel delen.

De RECHTER ZIJGEVEL die grenst aan een smalle sloot langs het perceel, telt drie ijzeren meerruits raampjes met vorktracering en naar rechts een stalraampje van het type dageraad.

Het INTERIEUR van het voorhuis verkeert in een in hoge mate oorspronkelijke staat en bezit enkele waardevolle interieuronderdelen zoals (rijk) geornamenteerde stucplafonds op beide verdiepingen en in de centrale hal en overloop. Ook de paneeldeuren en marmeren schouwen zijn aanwezig evenals de binnenklapluiken en niervormige vensterbanken. De ruimtelijke indeling is door de verwijdering van een (dienstbode)trap in de vergrote keuken maar nauwelijks aangetast. De wijziging van veranda tot serre (in ieder geval voor WO II) doet geen enkele afbreuk: het paar dichte en gesloten schuifdeuren zijn nog aanwezig. Op de taszolder voor koren bevindt zich een oorspronkelijke houten hijswiel; in de waskeuken oorspronkelijke pomp, hardstenen gootsteen en trap met borstwering. In de kelder komen troggewelven voor.

Het interieur van de schuren heeft, in het licht van de gebruiksfunctie, meer overigens toelaatbare wijzigingen ondergaan. Hoofdzakelijk is er sprake van ankerbalkgebinten. De meest rechtse schuur (paardestal, maar koeiestalling is verdwenen) bezit vijf spanten op gemetselde poeren, telt 6 gebintvakken (met telmerken) en een lemen vloer. Op de mestvaalt links, zijn aan beide zijden de mestluisen gespaard. De schuur links hiervan bevat oudere, hergebruikte spanten.

Waardering

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en gaaf bewaarde herenboerderij met een voorhuis met stedelijke allure in eclectische stijl met overwegend neo-classicistische invloeden.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging aan de Tielsestraat en de ensemblewaarde van de samenstellende onderdelen.
- Van cultuurhistorisch belang vanwege de oorsprong van de boerderij daterend uit 1891. De verschijningsvorm van met name het voorhuis getuigt van een oriëntatie zowel in vorm als in status op de stedelijke architectuur van die tijd.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

Monumentnummer*: 523899

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82885/2

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Andelst	Overbetuwe	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Valburg	H			1690

Omschrijving**

Omschrijving

SCHUUR (B) uit 1909, gelegen aan de achterzijde van de eerder genoemde vier schuren. De tweebeukige schuur, met houten aanbouwen aan drie zijden, is gedeeltelijk als korenschuur en aardappel bewaarplaats in gebruik. Het op een samengestelde plattegrond uitgelegde, in kalkzandsteen (kruisverband) opgetrokken gebouw wordt gedekt door een zadeldak (belegd met gesmoorde muldenpannen) waarvan het rechter dakschild als lessenaarsdak over de rechterbeuk is verlengd. Het dakoverstek rust op doorgestoken gordingen. De gevels worden door rode verblendstenen banden geleed en in hetzelfde materiaal zijn de ontlastingsbogen boven de ramen uitgevoerd.

De VOORGEVEL bestaat uit een linker en rechter, naar achter wijkende beuk. Links bevindt zich een segmentboogvormig venster met gietijzeren 3x4-ruits raam op een uitgemetselde lekdorpel; rechts een schuifdeur waarboven een rondafgesloten venster met zolderluik. In de geveltop bevindt zich een rondvenster met een door acht roeden verdeeld raam ter plaatse van een verblendstenen sierband die als ontlastingsboog boven langs het venster zich voortzet. De rechterzijde van de gevel is overhoeks geplaatst en bevat begane gronds een identiek raam als links naast de schuifdeur waarmee de symmetrie van de gevel hersteld is.

Tegen de LINKER ZIJGEVEL is een moderne open kapschuur geplaatst. Begane gronds zijn zover zichtbaar twee ramen van het standaardtype uit de voorgevel aanwezig, op de verdieping drie. Ook tegen de ACHTERGEVEL is een tijdelijke aanbouw aangebracht met een lessenaarsdak tot onder de twee ramen van de verdieping die met de lekdorpel een sierband onderbreken. In de geveltop bevindt zich een rondvenster identiek aan dat in de voorgevel maar hier ontbreekt de sierband die boven langs het raam zich voortzet. Ook ontbreken de windveren.

De RECHTER ZIJGEVEL bevat eveneens een moderne houten aanbouw die het zicht ontnemt op de zijgevel waarin twee dichtgezette ramen zijn te onderscheiden. De gevel wordt door een muizetand- en blokklijst afgesloten. De linkerzijde van de rechterbeuk die evenwijdig ligt aan de rooilijn wijkt ten opzichte hiervan terug. Begane gronds zijn dubbele deuren in het muurwerk ingeboet. Ter

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

plaats van de verdiepingsvloer loopt de sierband uit de linkerbeuk van de schuur over deze zijkant tot de hoek met de rechter zijgevel door. Boven de sierband is onder de schuine zijde van het lessenaarsdak een klein zolderluik.

Waardering

SCHUUR uit 1909.

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed bewaarde schuur in kalkzandsteen uitgevoerd.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn relatie met de overige complex-onderdelen.
- Van cultuurhistorisch belang als voorbeeld van bijzonder materiaalgebruik uit begin 1900.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Schuur(M)

Monumentnummer*: 523900

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82889/46

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Andelst	Overbetuwe	Gelderland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Valburg	H			1410

Omschrijving**

Omschrijving

Smeedijzeren INRIJHEK (C) met dubbele draaihekken in het midden van de vaste overbrugging geplaatst over de, aan de straat evenwijdig gelegen sloot. Het hekwerk, gevat tussen twee achzijdige op een basement geplaatste gecanneleerde kolommen met wangen die over de brugbreedte reiken, worden elk bekroond door een granaatappel. Het hek bestaat uit onder meer spijlen van verschillende hoogten met pieken. Gebogen vormen, voluten en gestileerde bladmotieven zorgen voor de sierlijke vormgeving.

Waardering

Smeedijzeren INRIJHEK.

- Van architectuurhistorisch belang als voorbeeld van een goed en gaaf bewaard inrijhek dat aansluit bij de stedelijke allure van het voorhuis.
- Van stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging aan de straat en als onderdeel van de overige complexonderdelen.
- Van cultuurhistorisch belang in combinatie met het voorhuis waarmee de bewoners in die tijd respect afdwongen.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Voorwerpen op pleinen en dergelijke	Erfscheiding(D)	Hek

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument